

MAIRONIO MIRTIS

Devyni sonetai ir epitafija
Paimsme arklą, knygą, lyrą...

Pirmasis sonetas

Mano broliai mąstydami mokos gyventi,
Įkvėpimo šviesaus semias savo galvoj,
Prašmatnybė minčių ir melodijų šventės, –
Taip užauga poetai naujoj Lietuvoj.

Aš kitaip gyvenau ir kitaip aš galvojau,
Aš regėjau ne taip ir jaučiau aš ne tą:
Man vis dingojos tykantys sielą pavojai,
Iš kurių tik vaizduotė ištrauks ir malda.

As mylėjau savaip ir kentėjau savaip.
Man pasaulis – kaliausės pakaušiais melsvais,
Aš mačiau, kaip juos Viešpats suskaldo, suardo.

Man išplūdo regėjimai marių srautu,
Prie pasaulio šventyklų, seniai sugriautų,
Aš išspjoviau kaip Biblijoj – kruviną kardą.

Antrasis sonetas

Senatvė man į ausį pakuždėjo,
Jog vienąkart išnyksiu tarsi dūmas,
O kokia formą turi dūmas? Vėjo?
O kas tada soneto tobulumas?

O Lietuva – ar turi kokią formą?
Man kitados vaidendavos ovalas...
Į paskutinį amžiaus galo forumą
Ateina tie, kur uodegas prišalo.

Kodėl gi Dantė nesmerkė soneto,
Jei viską taip išsigemant iš lėto
Regėdavau prie Šiaurės vandenų?

Einu namo, nes nieko neradau čia,
Beliko metalinių miestų griaučiai

Išbudusiems iš motinos sapnų.

Trečiasis sonetas

Iš draugų jau nedaug kas pasauly man liko,
Skaisčios moterys mirė, pasmerkę mane,
Baranauskas danguj, o Šilelis nupliko,
Tai saulėlydis ašarų mano tvane.

Taip, pasaulis tik toks. Ir kitokio nebūna.
Viskas baisiai trumpam. Laikiniai, laikiniai
Vargonus šalto rudenio daužo Perkūnas, –
Mikelandželo ir Rafaelio sapnai.

Sau Tėvynę sutvėręs buvau... Nedejuoti,
Jog tikrovė kita... Iš šėtono vaduotis
Ji pati nenorėjo, nemanoma visai.

Liko siela. Toks mėlynas marių drugelis,
Paukščių Tako vėlė mostels sykį sparneliais, –
Kas Pavasarių tavo balsai?

Ketvirtasis sonetas

Aš regiu, tai netilstantys Bacho vargonai.
Visa kita perniek. Kitados Šatrija,
Palanga mane guodė. Aptemusiais kloniais
Kur nuplauksi, Tėvynės skurdžios eldija?

Kur Dubysa? Kur tundros? Baltuojančios Alpės?
Kur Neapolio užtaka? Trakų akmuo?
Kur po putų arklys? Ką dar vandenys kalba?
Gal sulaukė jau Vytautą grįžtant namo?

Ne, tik Juodosios marės, Karpatai lediniai...
Fra Angelico da Fiesole tėvynėj –
Tokio mėlyno, tokio gražaus –

Šitoj žemėj dar niekas dangaus neišrašė,
O ant kelių klūpėdamas viešpačius prašė –
Man – nebus niekados į tave panašaus.

Penktasis sonetas

Žvelk, skystablauzdžiai eina... Tai lietuviai?
Kaip daugelis išmirusių tautų

Jie dedas kuo nebus ir kuo nebuvo
Tarp milžinų, savaime išpjautų.

O aš ne toks. Aš ne iš tų lietuvių.
Jie vagia ir meluoja. Man graudu...
Su tavimi Krėvė, Čiurlionis... Du jie,
O trečio šiam pasauly nerandu.

Penki suvalkai eina parsiduoti,
Išlaisvint kūnų, sielą gi – išduoti,
Žydėti iškilmingai, sau rusėt.

Man bloga buvo Persijoje gyventi...
Ropliai, galvom prakandžiotom, gyvatės,
Netruks jie savo mirusius suėst.

Šeštasis sonetas

Tai pasaka, gal Robinzono Kruzo
Gyvenimas, taip gaudžiai sugalvotas...
Man liko tik vienatvė, siaubo plotas,
Vaikystė, jūron plaukiančios medūzos.

O kur jų uostas? Kur namai? Tėvynė?
Kur sakalas? Tie paukščiai mėlynsparniai
Iš Putino poezijos? Tik vieną juodą garnį
Šaltam kape gal būsiu prisiminęs.

Man gaila – ko? Aš net nesu sutepęs
Žiūrėjimu šio didelio pasaulio,
Ir mano kapas – tai tik mano kapas.

Kas savo bruožus geistų dar išsaugot?
Su visata kaip deimantas sutapęs,
Aš nelaikau net lapo – sniego saujoj.

Septintasis sonetas

O mano meilė – tai tik mano meilė,
Ir nieko aš daugiau čia nenorėjau.
Pavasaris pavasariu, o vėjas –
Manęs nebus, ir neraudos taip gailiai.

Už skausmą dar – kas amžinesnio lieka?
Kas Lietuva? Nejau jos dangui reikia?
Prisiminiau aš mažutėlį vaiką
Prieš amžinybę, Skaistyje ant liepto...

Ir kam tas keistas žodis – realybė?
Tik ašara skaidri turėjo galią
Pavirst į saulę, vandenį, smūtkelį.

Man visos žvaigždės, danguje sužibę,
Nuplaukiančios į savo amžinybę,
Nevertos vieno elgetos žingsnelio.

Aštuntasis sonetas

Pačiam gale gyvenimo kelionės
Mane apsupo niūksanti giria.
Kažkur prapuolė tiek kankinę žmonės,
Ėmiau galvot, kad jų visai nėra.

Nors tik ką rėkė, rankom mostagavo,
Snukius čia daužė, kraustės iš galvos...
Sakykit, kas, kada išpranašavo,
Kad liks tokie tik – sūnūs Lietuvos?

Ar dar kas imsis vesti šitą tautą,
Taip paprastai apgaunamą, apgautą,
Dubysos kloniuos temstančiuos, sūnau?

Pakaušio laukia kirvis ant skiedryno...
Paklausk tą žiogą, gal jisai ką žino,
O aš žinau, kad nieko nežinau.

Devintasis sonetas

Nei lyros jau, nei arklo nematyt,
O knygų nesuprasi – daug ar maža...
Ateis laikai, ne šitie, tai kiti,
Maironiui irgi gal pakels tiražą...

Bet kas iš knygų – knygos irgi dulkės.
Iš dulkių – dulkės, saulė ir diena.
Ramiai, žmogau, į savo grabą gulkis,
Mirtis – sesuo, nors gal ir ne viena.

Tavoji siela, Lietuvon atėjus,
Girdėjo beržus, Baltiją ir vėjus,
Dabar pridurmu kitos jai atklys...

Ta, kur didybę ir menkystę mato,
Jau nenumirs, ją įsuka į ratą
Visatos arfų šventas virpulys.

Epitafija

Čia guli didis – Lietuvai žmogus.
Kartybių taurę spėjo jam supilti.
Naujoj kovoj ir per naujus vargus
Atgausim Laisvę, Amžinybę, Viltį.

1984–1985

Sigitas Geda, *Sokratas kalbasi su vėju: įvairių metų eilės ir poemos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2001, p. 303–313.